

Delprøve 1: Kun med den centralt udmeldte formelsamling

Opgave 1 To funktioner f og g er bestemt ved

$$f(x) = x^2$$

$$g(x) = \frac{16}{x}, \quad x > 0.$$

(10 point)

a) Bestem $f(3)$ og $g(4)$.

Vi indsætter $x = 3$ i forskriften for $f(x)$:

$$f(3) = 3^2 = \mathbf{9}$$

Tilsvarende med $x = 4$ i $g(x)$:

$$g(4) = \frac{16}{4} = \mathbf{4}$$

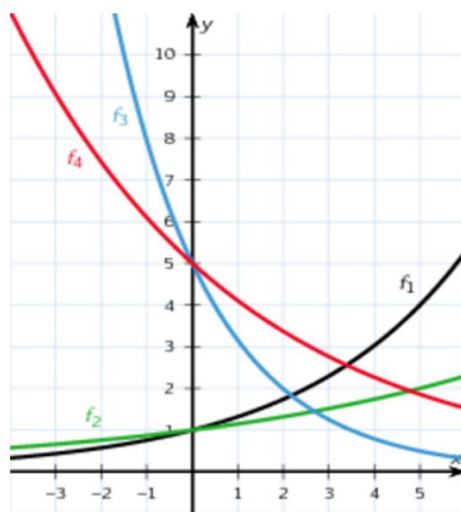
Opgave 2 En funktion f er givet ved

$$f(x) = \begin{cases} 2^x & 0 \leq x < 2 \\ -x + 6 & 2 \leq x \end{cases}$$

(10 point)

a) Undersøg om punktet $P(3, 8)$ ligger på grafen for f .

$x = 3$: Da $2 \leq 3$ bruges forskriften: $f(x) = -x + 6$ dvs. $f(3) = -3 + 6 = 3$
Derfor ligger punktet P ikke på grafen. (Det gør til gengæld punktet $(3, 3)$).

Opgave 3

Fire eksponentielle funktioner har grafer som vist i ovenstående koordinatsystem.

a) Hvad er b-værdien for funktionen f_3

Vi kan aflæse $x = 0$ så er $f(x) = b = 5$

b) Bestem fordoblingskonstanterne for de to voksende funktioner.

(10 point)

De to voksende funktioner er f_1 og f_2 . Vi aflæser på grafen for f_1 punkterne $(0, 1)$, $(2.5, 2)$ og $(5, 4)$. Heraf fremgår det, at y-værdien fordobles, når x vokser med 2,5.

$$T = x_2 - x_1 = 2,5 - 0 = 2,5$$

Dvs. at **fordoblingskonstanten for f_1 er 2,5**

Vi aflæser på grafen for f_2 punkterne $(0, 1)$ og $(5, 2)$.

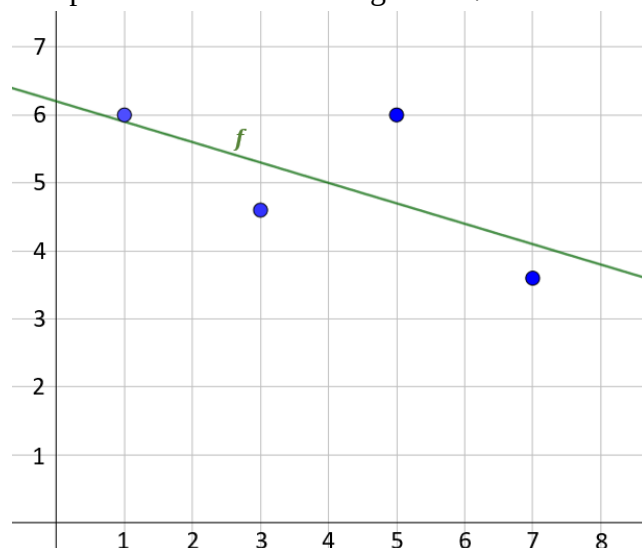
Heraf fremgår det, at y-værdien fordobles, når x vokser med 5.

$$T = x_2 - x_1 = 5 - 0 = 5$$

Dvs. at **fordoblingskonstanten for f_2 er 5**

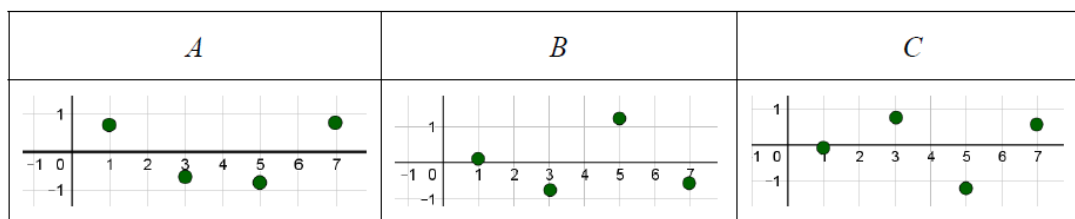
Opgave 4

På figuren ses 4 punkter fra et datasæt og en tilhørende lineær model f .

(10 point)

- a) Gør rede for hvilket af nedenstående residualplots, der beskriver sammenhængen mellem datasæt og modellen.

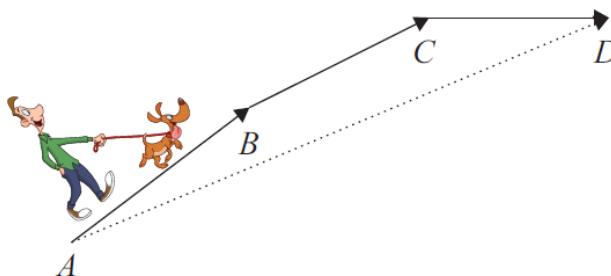
Vi kan aflæse residualerne - residualen er forskellen mellem observeret y -værdi (y) og modellens y -værdi ($f(x)$). $r_1 = y_1 - f(x_1)$

x	1	3	5	7
Residual	0,1	-0,8	1,2	-0,5

Kun **plot B** beskriver sammenhængen mellem datasæt og model.

Opgave 5

En person følger på sin gåtur en rute fra punktet A til punktet D. Figuren viser en model af ruten.

I et koordinatsystem beskrives modellen af rutens dele ved vektorerne

$$\overrightarrow{AB} = \begin{pmatrix} 5 \\ 3 \end{pmatrix}, \overrightarrow{BC} = \begin{pmatrix} 5 \\ 2 \end{pmatrix} \text{ og } \overrightarrow{CD} = \begin{pmatrix} t \\ 0 \end{pmatrix}$$

, hvor t er et tal.

Personen kan lægge sin rute, så turen går direkte fra A til D , hvor $\overrightarrow{AD} = \begin{pmatrix} 14 \\ 5 \end{pmatrix}$.

(10 point)

a) Bestem t .

Indskudsreglen kan vi opstille ligningen (og løse den mht. t):

$$\overrightarrow{AB} + \overrightarrow{BC} + \overrightarrow{CD} = \overrightarrow{AD} \Leftrightarrow$$

$$\begin{pmatrix} 5 \\ 3 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 5 \\ 2 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} t \\ 0 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 14 \\ 5 \end{pmatrix} \Leftrightarrow$$

$$\begin{pmatrix} 10 \\ 5 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} t \\ 0 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 14 \\ 5 \end{pmatrix} \Leftrightarrow t = 14 - 10 = 4$$

Opgave 6

(10 point)

a) Reducer udtrykket $2a \cdot (b + a) - b \cdot (2a + b)$

Vi reducerer ved at gange ind i parenteser:

$$2ab + 2a^2 - 2ab - b^2 = 2a^2 - b^2$$

Opgave 7

I et koordinatsystem er givet to punkter $A(12, -10)$ og $B(2, 5)$ samt en vektor $\vec{a} = \begin{pmatrix} 2 \\ -1 \end{pmatrix}$.

(10 point)

a) Bestem $\overrightarrow{AB}$.

Ifølge formel (49):

a)

$$\overrightarrow{AB} = \begin{pmatrix} 2 - 12 \\ 5 - (-10) \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} -10 \\ 15 \end{pmatrix}$$

b) Bestem arealet af parallelogrammet udspændt af $\overrightarrow{AB}$ og $\vec{a}$.

(5 point)

Ifølge formel (61) er **arealet af parallelogrammet** =

b)

$$|\det(\overrightarrow{AB}, \vec{a})| = \left| \begin{vmatrix} -10 & 2 \\ 15 & -1 \end{vmatrix} \right| = |(-10) \cdot (-1) - 15 \cdot 2| = |10 - 30| = |-20| = 20$$

Delprøve 2: Med alle hjælpemidler - opgave 8-13

Opgave 8

Foto: colourbox.dk

Et firma udlejer cykler. Prisen for at leje en cykel er 21 kr. i startgebyr og 0,35 kr. pr. minut i den periode, man lejer cyklen.

(10 point)

- a) Opstil en model, som angiver den samlede pris (målt i kr.) for at leje en cykel som funktion af lejeperioden (målt i antal minutter). Beskriv, hvad de variable i modellen står for.

Vi definerer den uafhængige variable x som lejeperioden (målt i min.) og den afhængige variable $f(x)$ som den samlede pris (målt i kr.) for lejen i x min.

Vi kan benytte en lineær model, da lejen stiger med et fast beløb pr. x -enhed:

$$f(x) = 0,35 \cdot x + 21$$

(10 point)

- b) Bestem, hvor længe man kan leje cyklen for 50. kr. (og grafisk i GeoGebra)

Vi løser ligningen

"prisen=50":

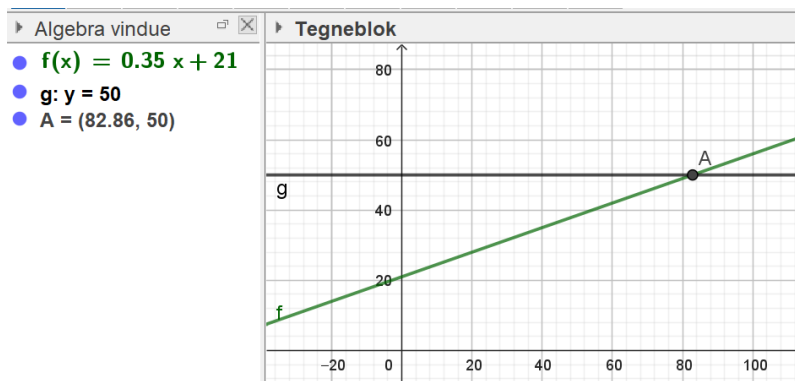
$$f(x) = 0,35 \cdot x + 21 = 50$$

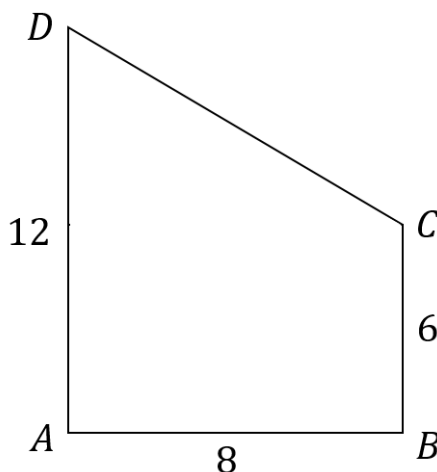
Ligningen løses for x
vha. CAS-værktøjet WordMat.

$$x = 82,86$$

Dvs. at man kan leje
cyklen i knapt 83 min. for
50 kr.

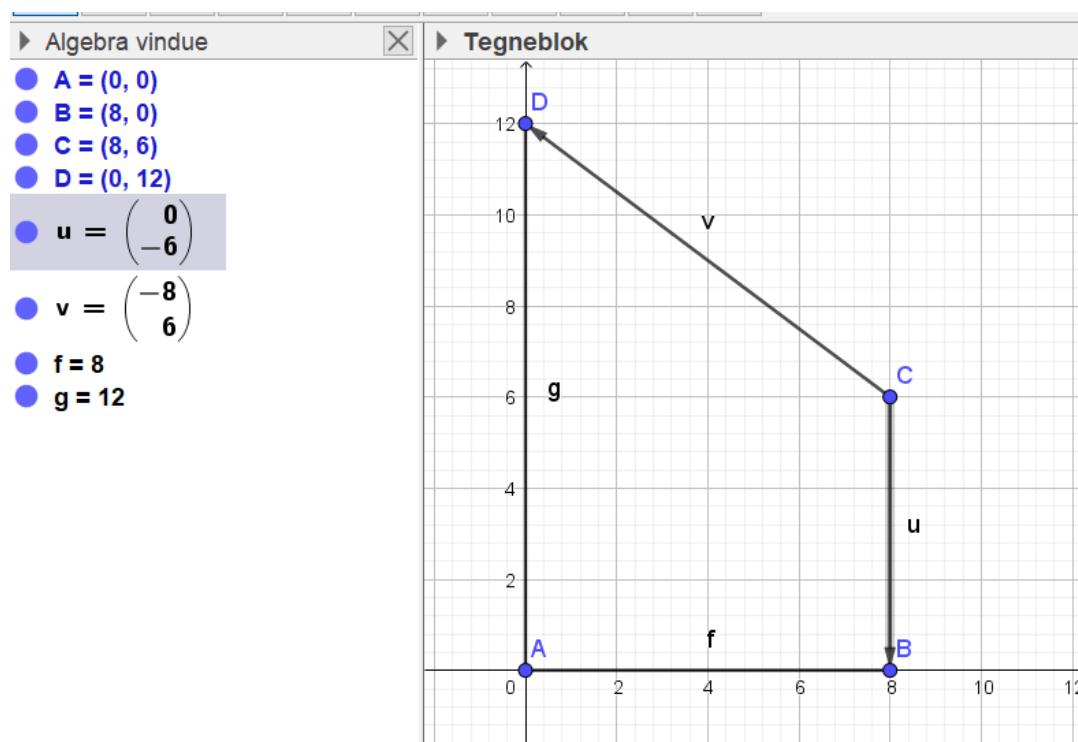
Opgave 9 En indhegning har form som vist på figuren. Nogle af målene er angivet på figuren.

(10 point)

- a) Tegn en model af indhegningen i et koordinatsystem, hvor koordinatsættet for punktet A er $A(0, 0)$.

Modellen er tegnet i Geogebra ved at indsætte punkterne (da koordinaterne er trivielle) og forbinde med hhv. vektorer og linjestykker:

(10 point)

- b) Bestem koordinatsættene for vektorerne $\overrightarrow{CB}$ og $\overrightarrow{CD}$ i din model.

Koordinaterne er beregnet af Geogebra, idet på tegningen $\overrightarrow{CB} = u = \begin{pmatrix} 0 \\ -6 \end{pmatrix}$ og

b)

$\overrightarrow{CD} = v = \begin{pmatrix} -8 \\ 6 \end{pmatrix}$. Samme resultater fås ved beregning vha. formel (49)-her vist med $\overrightarrow{CD}$.

$$\overrightarrow{CD} = \begin{pmatrix} x_2 - x_1 \\ y_2 - y_1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 - 8 \\ 12 - 6 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} -8 \\ 6 \end{pmatrix}$$

(10 point)

c) Bestem indhegningens omkreds.

c)

Omkredsen af ABCD er lig $|AB| + |BC| + |DA| + |CD|$.
Her er de første tre afstande givne. Vi kan beregne $|CD|$ som længden af vektor $\overrightarrow{CD}$:

$$|\overrightarrow{CD}| = \sqrt{((-8)^2 + 6^2)} = 10$$

$$\text{Dvs.: Omkredsen} = |AB| + |BC| + |DA| + |CD| = 8 + 6 + 12 + 10 = 36$$

Opgave 10

På en bestemt ø har man hvert år i en årrække udtaget en stikprøve blandt de lam, der skulle slagtes, og målt den gennemsnitlige slagtevægt for disse.

År	0	1	2	3	4	5	6
Gennemsnitlig slagtevægt (kg)	41,0	41,4	42,2	42,7	42,4	44,2	44,4

I en model kan udviklingen beskrives ved en lineær funktion

$$f(x) = a \cdot x + b,$$

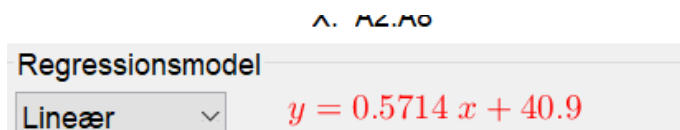
Hvor $f(x)$ betegner lammens gennemsnitlige slagtevægt (målt i kg) til tidspunktet x (målt i år).

(10 point)

a) Bestem tallene a og b ved regression.

Ved at tegne grafen i GeoGebra fås følgende regression:

Vi aflæser at $a = 0,5714$ og $b = 40,9$

a : Angiver hvor meget den gennemsnitlige slagtevægt målt i kg vokser pr. år af lammene ($a = 0,5714 \text{ kg/år}$)

b : Angiver slagtevægten i kg af lammet ved begyndelsen (År 0). ($b = 40,9 \text{ kg}$)

Opgave 11 Grafen for en eksponentialfunktion $f(x) = b \cdot a^x$ går gennem punkterne $A(-1, 320)$ og $B(3, 20)$.

(10 point)

a) Bestem konstanterne a og b i forskriften for f .

Vi kan benytte to-punkts-formlerne for eksponentielle funktioner:

$$a = \sqrt[x_2 - x_1]{\frac{y_2}{y_1}} = \sqrt[3 - (-1)]{\frac{20}{320}} = 0,5$$

Og derefter $b = \frac{y_2}{a^{x_2}} = \frac{20}{0,5^3} = 160$

Alternativt kunne vi naturligvis have benyttet eksponentiel regression.

(5 point)

b) Opskriv forskriften for funktionen, og bestem $f(1)$.

Forskriften bliver dermed: $f(x) = 160 \cdot 0,5^x$

Og $f(1) = 160 \cdot 0,5^1 = 80$

(5 point)

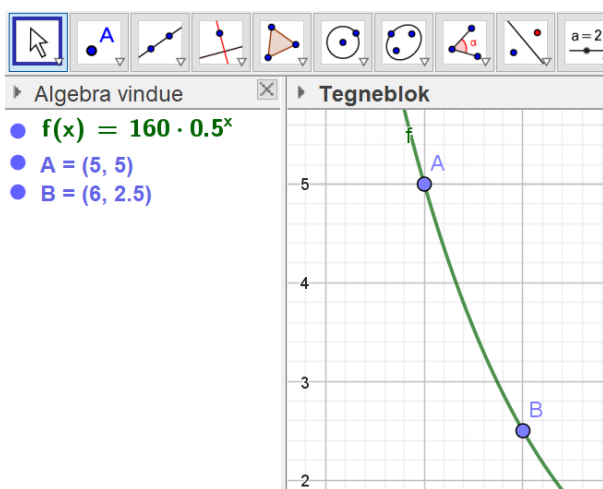
c) Bestem halveringskonstanten.

$$T_{0.5} = \frac{\log(1/2)}{\log(a)} = \frac{\log(0.5)}{\log(0.5)} = 1$$

Halveringskonstanten er 1.

Kan også løses i GeoGebra: Fra A til B halveres y -værdien og

$$T_{0.5} = x_2 - x_1 = 6 - 5 = 1$$

Opgave 12

I en model kan udviklingen i det årlige antal nye lungekræfttilfælde blandt **mænd** i Danmark beskrives ved

$$m(x) = 2244 \cdot 0,99^x,$$

hvor $m(x)$ er det årlige antal nye lungekræfttilfælde til tidspunktet x (målt i antal år efter 2010).

Ifølge en opgørelse stiger det årlige antal af nye lungekræfttilfælde blandt **kvinder** i Danmark med 1,4% om året efter 2010. I 2010 var der 2030 nye tilfælde af lungekræft blandt kvinder i Danmark.

(10 point)

- a) Indfør passende variable, og opstil en model, der beskriver udviklingen i det årlige antal nye lungekræfttilfælde blandt kvinder i Danmark.

(10 point)

x : Angiver tidspunktet målt i år efter 2010

$k(x)$: Angiver antallet af nye lungekræfttilfælde blandt kvinder i Danmark dette år.

Stigningen vokser med en fast procent så vi kan opskrive en eksponentiel model:

$$f(x) = b \cdot a^x$$

Vækstraten opgives og er: $r = 1,4\% = 0,014$

Vi kan beregne fremskrivningsfaktoren a :

$$a = 1 + r = 1 + 0,014$$

Begyndelsesværdien opgives til $b = 2030$. Så nu kan modellen opskrives:

$$k(x) = 2030 \cdot 1,014^x$$

- b) Hvilket år vil antallet af nye lungekræfttilfælde for første gang være større for kvinder end for mænd ifølge modellen ?

Vi kan nu bestemme det år, antallet af nye lungekræfttilfælde i Danmark er ens for de to

køn, ved at løse ligningen $m(x) = k(x) \Leftrightarrow$

$$2244 \cdot 0,99^x = 2030 \cdot 1,014^x$$

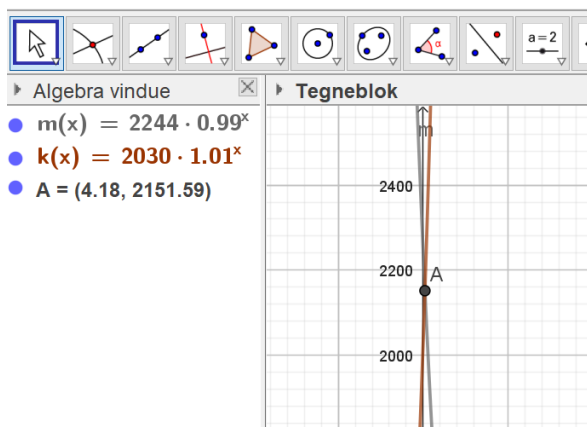

Ligningen løses for x vha. CAS-værktøjet WordMat.

$$x = 4,1842$$

Dvs. at iflg. modellen vil der i 2014 være næsten lige mange - og i 2015 vil der være for første gang være flest nye tilfælde blandt kvinder.

Man kan også løse den i GeoGebra og tegne de 2 funktioner også benytte ”skæringsværktøjet”:

Opgave 13 I et koordinatsystem er to vektorer, $\vec{a}$ og $\vec{b}$, givet ved

$$\vec{a} = \begin{pmatrix} t \\ -3 \end{pmatrix} \text{ og } \vec{b} = \begin{pmatrix} 5 \\ 2+t \end{pmatrix}$$

(10 point) a) Bestem skalarproduktet af de to vektorer, når $t = 2$.

Når $t = 2$, har vi:

$$\vec{a} = \begin{pmatrix} 2 \\ -3 \end{pmatrix} \text{ og } \vec{b} = \begin{pmatrix} 5 \\ 2+2 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 5 \\ 4 \end{pmatrix}.$$

$$\text{Dermed er } \vec{a} \cdot \vec{b} = \begin{pmatrix} 2 \\ -3 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 5 \\ 4 \end{pmatrix} = 2 \cdot 5 + (-3) \cdot 4 = 10 - 12 = -2$$

Formel (50).

(10 point) b) Bestem tallet t , så vektorerne $\vec{a}$ og $\vec{b}$ er ortogonale.

Da begge vektorer altid vil være egentlige (dvs. ikke nul-vektor), har vi iflg. formel (53):

$$\vec{a} \text{ og } \vec{b} \text{ er ortogonale} \Leftrightarrow \vec{a} \cdot \vec{b} = 0 \Leftrightarrow \begin{pmatrix} t \\ -3 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 5 \\ 2+t \end{pmatrix} = 0 \Leftrightarrow t \cdot 5 + (-3) \cdot (2+t) = 0$$

Ligningen løses for t vha. CAS-værktøjet WordMat.

$$t = 3$$